

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

PRESENTASJON AV BUDSJETT 2020 OG ØKONOMIPLAN 2020-2023

ved

økonomisjef Beate Pettersson
ass. rådmann Øyvind Johannesen
rådmann Jarle Bjørn Hanken

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

BUDSJETT 2020

ØKONOMIPLAN 2020 -2023

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

OM OFFENTLIGGJØRING

OFFENTLIGGJØRING

- Budsjettkommentarene deles ut i papirformat etter presentasjonen
- Spørsmål samles opp til etter presentasjonen
- Budsjettkommentarer og presentasjon legges ut på kommunens hjemmeside i morgen (se under fanen «Politikk» og deretter «Kommuneplan og andre styringsdokumenter» og så «Handlingsplan, økonomiplan og budsjett»)

HOVEDBILDER

- En kommune i utvikling
- Hva skjer med handlingsrommet for kommunal sektor og Tvedestrand?
- Hvordan ser Tvedestrands-bildet ut i planperioden

EN KOMMUNE I UTVIKLING

- Det skjer nå mye positivt i Tvedestrand!

EN KOMMUNE I UTVIKLING

- Og i 2020 åpner dette fantastiske anlegget!

EN KOMMUNE I UTVIKLING

- Og mer skal mer skje...

EN KOMMUNE I UTVIKLING

Det som skjer/skal skje:

- Grunnlag for konkurransekraft og framtidig vekst
- Forenklet og forkortet tilgang større arbeidsmarkeder
- Mer lokal sysselsetting
- Konsoliderer og gir vekstmuligheter for kommunens neste største arbeidsplass
- Moderne bygg og anlegg med store muligheter for aktivitet

EN KOMMUNE I UTVIKLING

- Trolig grunnlag for å si at Tvedestrand nå kan ha utviklings- og vekstmuligheter en så langt i moderne tid ikke har hatt!
- «det har kje hendt før nedi Tvedestrand»

MEN HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

- Gode resultater for kommune-sektoren de siste årene
- Svært få kommuner på ROBEK
- Men.....
- KS forventer nå nedgang i resultatene for kommunene – overforbruk i 2019?
- Stramme budsjettforslag i svært mange kommuner – kraftigere og raskere forverring i økonomien enn forventet

MEN HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

Noen sentrale forklaringer for sektoren/Tvedestrand:

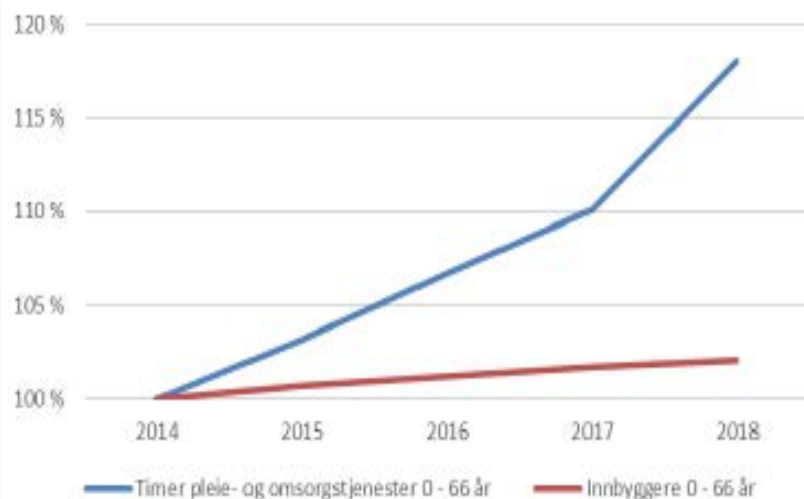
- Begrenset vekst i statsbudsjettet
- Endrede rammevilkår (eiendomsskatt, AAP mv)
- Gjeldsutvikling
- Levekårsutfordringer
- Demografiendringer og vekst i omsorgstjenester

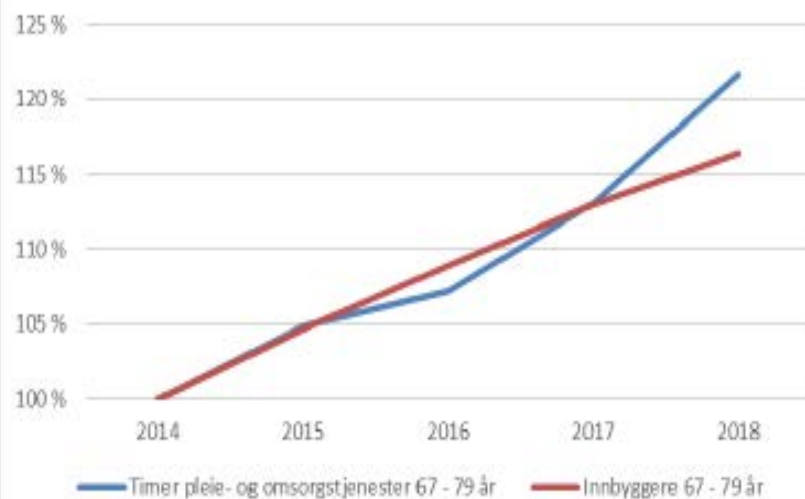

Det store bildet – hva skjer egentlig?

Timer pleie og omsorgstjenester 0 - 66 år

Timer pleie- og omsorgstjenester 67 - 79 år

Å DANSE MED DEMOGRAFIEN....

- Vil kommunesektoren ha økonomi til bærekraftige velferdstjenester i de neste ti-årene?
- Vil vi klare å fortløpende omprioritere ressursbruken når demografien endres?
- Vil vi klare å danse med demografien?

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

Bilder som avtegnes i forslag til budsjett- og øk. plan:

- Svært stramt og krevende opplegg med lite handlingsrom – dette uansett hvilket utviklingsalternativ som velges
- Omprioriteringer og mange tiltak som vil bli oppfattet som negative
- Betydelig med usikkerhet og risiko

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

Bilder som avtegnes i forslag til budsjett- og øk. plan:

- Ambisiøst investeringsopplegg som er basert på kommunestyrets bestilling og tidsplan
- Eiendomsskatt justeres fra 4 til 5 0/00 i 2020 og deretter ned igjen til 4 0/00 i resten av perioden
- Det brukes av 6,7 mill. kroner av sparepengene våre (fond) inn i driften i 2021-2023

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

Bilder som avtegnes i forslag til budsjett- og øk. plan:

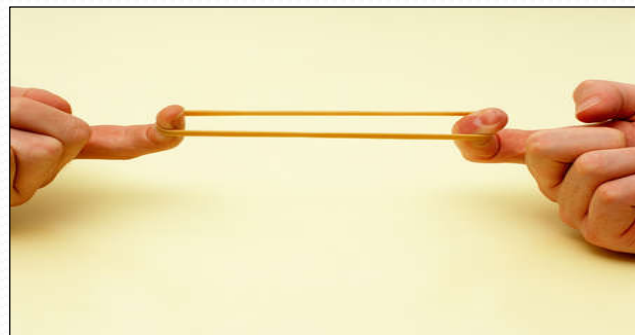
- Det må gjøres betydelig med innsparingstiltak i driften i perioden, totalt skal ca. 30 årsverk bort i perioden
- Ny barnehage og barneskole betinger strukturendringer
- Mange av tiltakene er på skissestadiet og krever videre bearbeiding/dialog/ forhandlinger
- Det skal samtidig opprettes ca. 17 nye årsverk, f.eks. psykolog, stillinger innen omsorg og habilitering

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

Bilder som avtegnes i forslag til budsjett- og øk. plan:

- Lite totalendringer i kommunale avgifter og betalingssatser
- «Strikken strekkes langt» mtp. inntekts- og utgiftsanslag

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

Bilder som avtegnes i forslag til budsjett- og øk. plan:

- Lånegjelden vil økte betydelig i perioden og gi bindinger for kommunens handlefrihet i flere ti-år
- Stor lånegjeld øker kommunens risikoeksponering – barnehage og skoleutbyggingen finansieres i stor grad av reduserte driftsutgifter – men øker risikoeksponeringen

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

Bilder som avtegnes i forslag til budsjett- og øk. plan:

- Nettodriftsresultatene er negative i hele perioden
- Finansielle måltall er stort sett på rødt – og viser at det er veldig lite handlingsrom

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

OM ARBEIDSDELING, BEHANDLING OG PROSESS

ARBEIDSDELING

- Rådmannen har etter lovverket ikke noen selvstendig innstillingsrett eller plikt til å legge fram budsjett og økonomiplan i balanse
- Vårt økonomireglement sier at rådmannen skal legge fram et balansert forslag til formannskapet
- Deretter har formannskapet det videre ansvaret og innstillingsretten og kommunestyret vedtaksretten

PROSESS – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 27.08.19: Budsjettseminar med formannskapet
- 03.09.19: Kommunestyret vedtar å legge utkast til handlingsplan ut på offentlig ettersyn
- 08.10.19: Info om statsbudsjett, formannskapet
- Sept./okt./nov.: Administrasjonen arbeider med budsjettet

BEHANDLING – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 12.11.19: Presentasjon av rådmannens forslag
- 26.11.19: Ekstra arbeidsmøte i formannskapet – ikke vedtaksmøte
- 26.11.19: Uttale fra Arbeidsmiljøutvalget
- 03.12.19: Uttale fra Administrasjonsutvalget
- 03.12.19: Formannskapets behandling og innstilling
- 03.12.19: Utlekking til alminnelig ettersyn
- 17.12.19: Kommunestyrets behandling av både budsjett/økonomiplan og handlingsplan

OM PROSESSEN

- Utfordringsbildet en har arbeidet med er kanskje det mest krevende en har hatt på 2000-tallet – for 14 dager siden hadde vi fremdeles en underbalanse på ca. 60 mill. kr. for hele perioden
- Vi har vært tidsmessig «bakpå» og har blitt ferdig i siste liten
- Takk til medarbeidere for innsatsen i budsjettprosessen – det er lagt ned mange arbeidstimer for å komme i mål!

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

KOMMUNENS OPPDRAG, MÅL OG STRATEGI

KOMMUNENS OPPDRAG (mission)

Gi dagens og framtidige innbyggerne tjenester med god kvalitet gjennom effektiv ressursutnyttelse – og å legge til rette for framtidig vekst, utvikling og bærekraft

HOVEDMÅLSETTING

- Være en attraktiv bokommune med Østre Agder/Agder som arbeidsplassregion
- Styrket næringsutvikling med økt antall arbeidsplasser
- En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet
- Gode levekår

STRATEGI

- Utviklingsalternativets satsingsområder:
 - Barn og unge
 - Infrastruktur og næringsutvikling
 - Idrett, folkehelse og kultur
- Demografiutvikling og levekårsutfordringer gir økte utgifter på følgende områder:
 - Eldreomsorg, økt volum (5 årsverk)
 - Personer med nedsatt funksjonsevne, økt volum og tilbud (5-6 årsverk)
 - Psykisk helse, økt volum – litt økning lagt inn
 - Sosiale ytelser, økt volum – økning ikke lagt inn

STRATEGI

- Endring i skole- og barnehagestruktur:
 - En felles barneskole for hele kommunen som erstatter fire barneskoler (V. Sandøya opprettholdes)
 - En felles barnehage for sentrum vest som erstatter tre gamle barnehager
- Utviklings- og omstillingsprosjekt:
 - Ny organisasjons- og ledelsesstruktur
 - Effektivisering/gevinstrealisering = jobbe enda smartere
 - Tiltak for å få ned sosialhjelpsutbetalingene

UTGANGSPUNKT OG RAMMER FOR BUDSJETTARBEIDET:

- Gjeldende økonomiplan 2019-2022
- Utkast til handlingsplan 2020-2023
- Statsbudsjettet
- Kommuneloven

UTGANGSPUNKT FOR BUDSJETTARBEIDET

- Arbeidet har hatt utgangspunkt i veivalg kommunestyret allerede har gjort, og de faktiske rammevilkår som kommunen må forholde seg til

GJELDENDE ØKONOMIPLAN

- Viderefører «Utviklingsalternativet», barnehage på Bronsbu og ny barneskole skulle slutføres i 2022 og 2023
- For å kunne gjennomføre strategien og investeringene forutsatte økonomiplanen betydelig med omstillinger i den kommunale driften og organisering, dette skulle gi innsparinger på ca. 12 mill. kroner i løpet av perioden 2020-2022
- Videre ble det lagt til grunn at endret barnehage- og skolestruktur skulle få ned driftsutgiftene med om lag 9 mill. kroner ved utgangen av 2022-2023

UTKAST TIL HANDLINGSPLAN 2020-2023

- I «Utkast til «Handlingsplan 2020-2023» opprettholdt kommunestyret «Utviklingsalternativet» med den framdrift og forutsetninger som skissert i økonomiplan 2019-2022
- Vedtaket sier: «Utkast til «Handlingsplan 2020-2023» legges til grunn for rådmannens arbeid med budsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023, med utgangspunkt i alternativ 1»
- Alternativ 1 innebærer et høyt investeringsnivå og stort fokus på å effektivisere driften, dvs. videreføre tempoet i «Utviklingsalternativet»
- Det økonomiske bildet er ytterligere forverret i forhold til gjeldende økonomiplan, kfr. utkast til handlingsplan – samlet utfordringsbilde er nå 30-40 mill. kroner

STATSBUDSJETTET FOR 2020

Økning i kommunesektorens handlingsrom	Mrd. Kroner
Vekst i frie inntekter	1,3
- Merkostnader til demografi	-0,9
+ Merkostnader til pensjon	0,5
Satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,5
Økt handlingsrom uten effektiviseringskrav	0,3
+ Effektiviseringskrav på 0,5 %	1,3
Økt handlingsrom med effektiviseringskrav på 0,5%	1,6

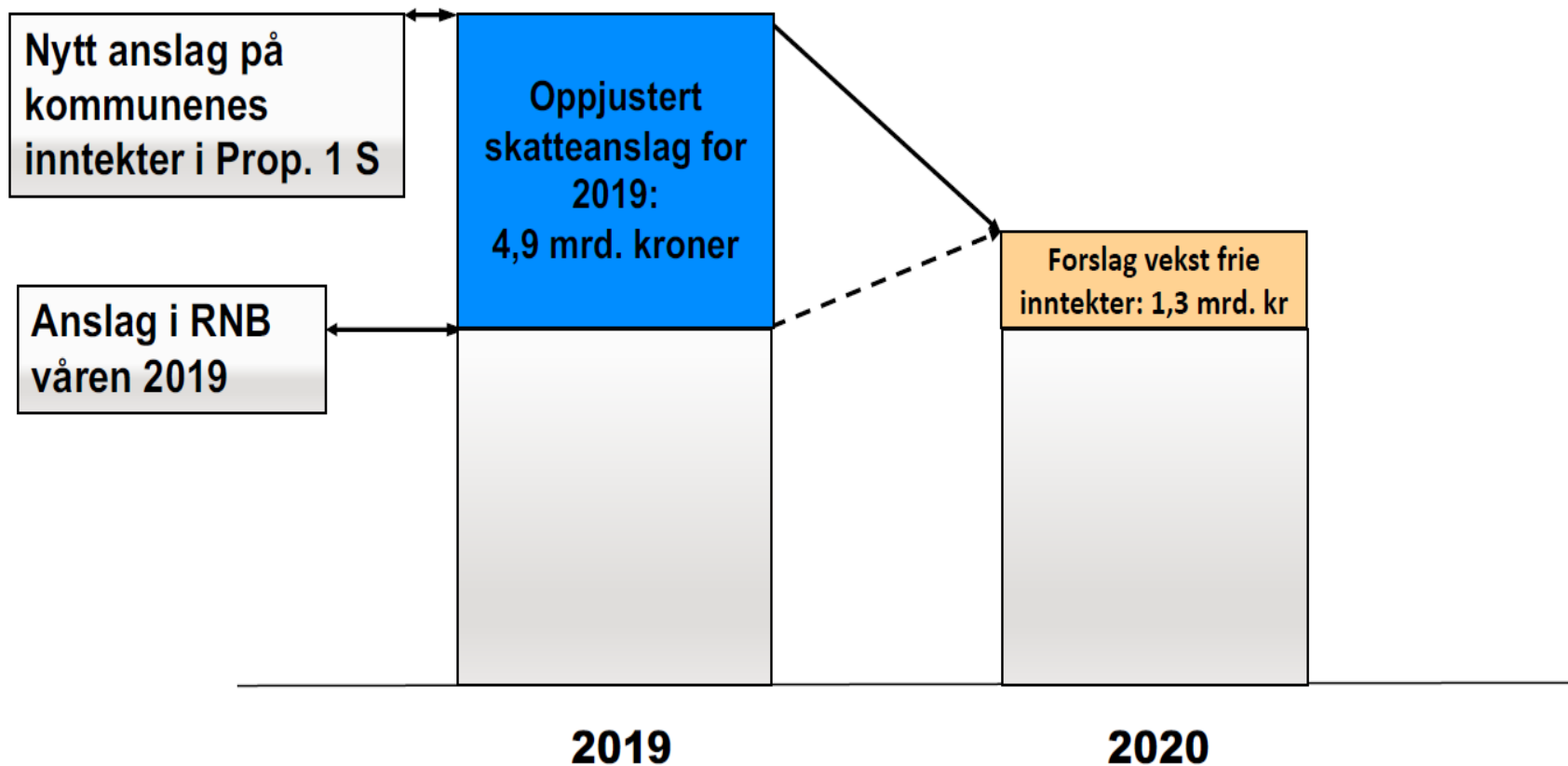

STATSBUDSJETTET FOR 2020

Realvekst i kommunesektorens samla inntekter	Mrd. Kroner
Frie inntekter	1,3
Frie inntekter knyttet til endringer i oppgaver *)	0,1
Øremerkede tilskudd	1,4
Gebyrinntekter	0,5
Realvekst samlede inntekter	3,2

STATSBUDSJETTET FOR 2020 Vekst 2019-2020

KORT OM KOMMUNELOVENS REGLER

- Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunens planer skal følges opp
- Økonomiplanen og budsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer og vise utviklingen i den kommunale økonomien inkl. gjeldsutviklingen
- Både budsjett og økonomiplan skal deles i en driftsdel og en investeringsdel, settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige
- Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret og underliggende organer

KORT OM KOMMUNELOVENS REGLER

Kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid

- En ny og generell plikt – karakter av en formålsbestemmelse
- Løfter frem idealet – en langsiktig økonomiforvaltning
- Markerer kommunestyrets ansvar for å ivareta handlingsrommet
- Hva er god langsiktig forvaltning? – politisk skjønn
- Regelen er ikke egnet som grunnlag for å prøve lovligheten av enkeltavgjørelser

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

HOVEDOVERSIKT DRIFT

Skjema 1.A

HOVEDOVERSIKT

Linjenavn	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Rammetilskudd	-213 939	-218 989	-218 361	-218 322	-218 280
Inntekts- og formuesskatt	-145 772	-153 211	-153 211	-153 211	-153 211
Eiendomsskatt	-24 000	-30 800	-24 600	-24 600	-24 600
Andre generelle driftsinntekter	-13 435	-11 070	-9 400	-8 830	-8 870
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-397 146	-414 070	-405 572	-404 963	-404 961
Sum bevilgninger drift, netto	376 020	387 601	377 702	375 591	368 580
Avskrivinger	26 067	29 909	29 909	29 909	29 909
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	376 020	417 510	407 611	405 500	398 489
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	4 941	3 440	2 039	537	-6 472
Renteinntekter	-3 600	-4 300	-4 600	-5 000	-5 400
Utbytter	-6 264	-6 464	-6 464	-6 464	-6 464
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0
Renteutgifter	11 453	13 127	16 060	17 103	20 010
Avdrag på lån	22 540	24 850	27 155	28 393	31 884
NETTO FINANSUTGIFTER	24 129	27 213	32 151	34 032	40 030
Motpost avskrivinger	-26067	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909
NETTO DRIFTSRESULTAT	2 891	744	4 281	4 660	3 649
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	-1 370	-1 110	-2 030	-1 969	-1 921
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-1 521	366	-2 251	-2 691	-1 728
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGERELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	-2 891	-744	-4 281	-4 660	-3 649
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0

HOVEDOVERSIKT- Fordeling på enheter

Ansvar	Beskrivelse	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
	Tvedestrand	376 020	387 601	377 702	375 591	368 580
100	Rådmann og politiske styringsorganer	25 809	26 563	27 188	27 318	27 453
105	Administrativ støtteenhet	14 949	14 383	13 813	13 813	13 813
110	Barnehageenheten	42 723	46 150	45 250	43 950	42 550
115	Tvedestrandskolen	75 637	78 226	77 806	77 788	77 806
120	Plan, miljø og eiendom	24 371	24 599	24 204	23 649	23 499
125	Teknisk drift	6 006	6 371	5 864	5 647	5 432
130	Omsorg og rehabilitering	91 484	100 646	99 852	100 283	100 283
135	Oppfølgingsenheten	40 196	44 046	44 097	48 493	48 493
140	Familiehuset	28 153	28 584	29 030	28 930	28 930
145	NAV	30 693	27 278	23 393	22 115	21 546
150	Kirke og trossamfunn	5 091	5 092	5 142	5 142	5 142
160	Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-9 092	-14 338	-17 938	-21 538	-26 368

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

EIENDOMSSKATT

EIENDOMSSKATT - NIVÅ

- Sats i 2020: 5 0/00 som beregnes til kr. 30,8 mill. i inntekter
-Fritak for nye boliger bygd siste to år
- Sats for 2021-2023: 4,0 0/00 som er beregnes til kr. 24,6 mill. i inntekter
-Fritak for nye boliger bygd siste to år

EIENDOMSSKATT – HVA BRUKES DEN TIL?

- Bruken av eiendomsskatten i økonomiplanperioden 2020-2023 vil fordele seg på følgende områder:
 - Renter og avdrag på alle investeringer utover vann- og avløpssektoren som følge av utviklingsalternativet
 - Driftsutgiftsøkning som følge av nye investeringer ekskl. VA-sektoren.
 - Driften av eiendomsskattekontoret.
 - Økning av minimumsavdrag som ble gjort med virkning fra 2018.
 - Ordinær drift, som følge av en svært vanskelig økonomisk situasjon.

AVSETTING TIL OG BRUK AV FOND

BUFFERFOND– AVSETTING OG BRUK I PERIODEN

	2020	2021	2022	2023
Avsetning økonomisk buffer	366	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	2 251	2 691	1 728

- Dette betyr at det tæres på kommunens reserver
- Ved utgangen av 2023 vil kommunen ha igjen om lag 10-12 mill. kroner – forutsatt at budsjетtrammene holder i 2019 og framover

HVA SLAGS DRIFTS- TILTAK SOM FORESLÅS I PERIODEN

	2020	2021	2022	2023
Rådmann og politiske styringsorganer	-22 000	-22 000	-22 000	-22 000
 102: Juridisk bistand, redusert nivå	-92 000	-92 000	-92 000	-92 000
 089: Turistinformasjon på nett (landsbasis)	70 000	70 000	70 000	70 000

	2020	2021	2022	2023
Administrativ støtteenhet	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
 063: Digitalisering - utgifter	88 000	88 000	88 000	88 000
 062: Digitaliseringseffekt, reduserte driftsutgifter	-190 000	-190 000	-190 000	-190 000
 061: Digitaliseringstiltak webcruiter	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
 064: Elektronisk arkivplan	12 000	12 000	12 000	12 000
 060: Juridisk rådgivning	0	0	0	0

	2020	2021	2022	2023
Tvedestrandskolen	-634 668	-992 579	-992 579	-992 579
036: Forsterket avd.: 2,3 årsverk fra Tvedestrand skole fra 1.8.2020	642 415	1 412 785	1 412 785	1 412 785
037: Forsterket avd.: 2,3 årsverk overføres til Lyngmyr skole fra 1.8.2020	-642 415	-1 412 785	-1 412 785	-1 412 785
084: Ressurskrevende elever: tilleggssressurs inkl. minoritetsspråklige elever	-342 300	-342 300	-342 300	-342 300
085: Songe skole, reduksjon 1 gruppe fra 1.8.2020	-333 239	-732 020	-732 020	-732 020
018: Tvedestrand skole: Omgjøring av fagarbeiderstilling til vernepleier	40 871	81 741	81 741	81 741

	2020	2021	2022	2023
Barnehageenheten	200 000	-700 000	-2 000 000	-3 400 000
 077: Barnehager - reduksjon av en avdeling - optimalisert drift	0	0	-1 100 000	-2 500 000
 049: Private barnehager, økning antall barn med nedsatt funksjonsevne	200 000	200 000	0	0
 074: Tilskudd private barnehager - forventet reduksjon fra 2021	0	-900 000	-900 000	-900 000

	2020	2021	2022	2023
Plan, miljø og eiendom	229 000	-451 002	-1 005 778	-1 155 778
046: Barneskoler, mulighetsstudie mv. for etterbruk, salg etc.	0	0	0	0
081: Etableringstilskudd bolig, reduksjon	-90 000	-180 000	-180 000	-180 000
051: Ferdigstille havneplan	0	0	0	0
050: Flomsikringstiltak, plan	50 000	0	0	0
080: Havneavgift for næringsdrivende	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000
067: Kommunale brygger - økte inntekter	0	0	0	0
044: Kommuneplanens arealdel, revidering	100 000	200 000	0	0
057: Lyngmyrveien 49, boliger for utviklingshemmede, bygningsmessig	0	0	-304 776	-304 776
043: Lyngør, ny reguleringsplan	100 000	200 000	0	0
056: Middelskolen, reduserte driftsutgifter	0	0	0	-50 000
048: Middelskoleområdet, reguleringsplan	0	100 000	100 000	0
053: Ny barnehage, konsekvenser bygningsdrift	0	0	0	0
054: Ny barneskole, driftsutgifter bygning	0	0	0	0
052: Plan for videre bruk av kommunale brygger	0	0	50 000	0
047: Reguleringsplan for området ved Tvedestrand barneskole	0	0	100 000	150 000
045: Reguleringsplan ny barneskole	100 000	0	0	0
068: Tilpasnings- og etableringstilskudd - reduksjon	0	0	0	0
082: Tilpasningstilskudd bolig, reduksjon	-90 000	-180 000	-180 000	-180 000
058: Tvedestrand idrettspark, drift	-191 000	-991 002	-991 002	-991 002
042: Videregående skole Lyngmyr, driftsutgifter	300 000	500 000	500 000	500 000

	2020	2021	2022	2023
Teknisk drift	1 628 000	1 741 000	1 764 000	1 779 000
055: Aktiv rast, driftsutgifter	0	0	0	0
027: Avløp, løpende avgiftsnivå	0	0	0	0
097: Endring avgiftsnivå, avløp, fra 5280,- til 4300,-	3 504 000	3 551 000	3 595 000	3 636 000
098: Endring avgiftsnivå, feiing, fra 250,- til 300,-	-164 000	-164 000	-164 000	-164 000
096: Endring avgiftsnivå, vann, fra 2870,- til 3800,-	-2 712 000	-2 741 000	-2 767 000	-2 793 000
028: Feiing, løpende avgiftsnivå	0	0	0	0
024: Garasje mv ved Tvedestrand renseanlegg, driftsutgifter	0	45 000	50 000	50 000
030: Lyngmyr idrettsanlegg, granulatfangere	0	0	0	0
088: Lyngmyr idrettsanlegg, reduserte driftsutgifter ett år tidligere	-200 000	0	0	0
075: Parkering, volumøkning fra 2021	0	-150 000	-150 000	-150 000
025: Teknisk drift, prosjektledelse investering	0	0	0	0
026: Vann, avgiftsnivå	0	0	0	0
023: Vedlikeholdsplan avløp	600 000	600 000	600 000	600 000
022: Vedlikeholdsplan vann	600 000	600 000	600 000	600 000
073: Vei- og gatelys, fylkesvei og kommunal vei - ledlys	0	0	0	0

	2020	2021	2022	2023
Omsorg og rehabilitering	3 746 474	3 746 474	3 746 474	3 746 474
 069: Hjemmesykepleie, 5 nye årsverk	3 746 474	3 746 474	3 746 474	3 746 474

	2020	2021	2022	2023
Oppfølgingsenheten	96 999	147 814	4 543 693	4 543 693
078: Avlastning, redusert behov som følge av nye omsorgsboliger fra 1.1.2022	0	0	-350 125	-350 125
031: Boveileding - nye brukere	0	0	0	0
032: Psykisk helse, rus og avhengighet, økte vedtakstimer, 1 nytt årsverk	0	0	681 177	681 177
007: PU-boliger, bemanning til samlokaliserte nye boliger fra 1.1.2022, 5-6 årsverk	0	0	3 950 827	3 950 827
021: PU-boliger, drift av nye boliger fra 2022	0	0	114 000	114 000
006: Særlig ressurskrevende tjenester, overføring fra Spesialisthelsetjenesten	49 999	100 814	100 814	100 814
005: Tjenestebil - leasing ny avtale	47 000	47 000	47 000	47 000

	2020	2021	2022	2023
Familiehuset	93 188	538 678	438 678	438 678
076: Fritidsklubben - endringer i tilbud til barn og unge / fritidsklubben	-190 730	-190 730	-190 730	-190 730
017: Helsepsykepleier, helsestasjonen - søkes tilskudd fra Helse direktoratet til 1 årsverk	-760 194	-760 194	-760 194	-760 194
016: Helsepsykepleier, helsestasjonen ,1 årsverk - søkes tilskudd fra Helse direktoratet	760 194	760 194	760 194	760 194
012: Husleie til Mekkeklubben	0	0	0	0
015: Jordmor på helsestasjonen, 10 % økning av ressurser jf. statlige føringer	84 466	84 466	84 466	84 466
013: Koordinerende enhet 30 % saksbehandler utføres av enhetsleder	0	0	0	0
059: Psykolog i kommunen er lovpålagt fra 2020	99 452	544 942	544 942	544 942
014: Tvedestrand legesenter - ny privat fastlegehjemmel i 2020	100 000	100 000	0	0

	2020	2021	2022	2023
NAV	-10 000	-384 647	-663 930	-663 930
011: Flyktningetjenesten - Utsette reduksjon med ett årsverk - fom. 1.7.2021	0	-374 647	-653 930	-653 930
033: Lundevann, driftstilskudd - utgå fra 1.1.2020	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000

	2020	2021	2022	2023
Kirke og trossamfunn	50 000	0	0	0
 019: Tvedestrand kirke, oppheng for kirkeklokker	50 000	0	0	0

	2020	2021	2022	2023
Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-5 920 000	-9 520 000	-13 120 000	-17 950 000
083: Administrasjonsressurs grunnskolen, reduksjon med totalt 1 årsverk fra 1.8.20	-370 000	-820 000	-820 000	-450 000
070: Bronsbu, ny barnehage, reduserte lønns- og driftsutgifter ved sammenslåing	0	0	-600 000	-1 400 000
086: Effektiviseringskrav og gevinstrealisering - enheter/sektorer	-2 000 000	-2 000 000	-3 500 000	-4 500 000
087: Ingeniørstillinger, reduksjon, pga færre investeringsprosjekter	0	0	0	0
103: Lønnsoppgjør, redusert avsetning	-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000
071: Ny barneskole i sentrum, effekter	0	0	0	-4 300 000
095: Omstillingsmidler	150 000	0	0	0
091: Renholdstjenesten redusert 0,7 årsverk	-400 000	-400 000	-400 000	0
101: Tilskudd til lokale kultur- og humanitære tiltak	100 000	100 000	100 000	100 000
072: Utviklings- og omstillingsprosjekt, ny organisasjonsstruktur, reduksjon i ledelse og administrasjonsressurs, inntil 6 årsverk	0	-3 000 000	-4 500 000	-4 500 000
100: Vakanser, tilfeldig	-1 800 000	-1 800 000	-1 800 000	-1 800 000
090: Vaktmestertjenesten reduksjon 0,8 årsverk	-500 000	-500 000	-500 000	0

	2020	2021	2022	2023
Frie disponible inntekter, finans og avsetninger	-7 244 000	-5 381 000	-5 960 000	-4 549 000
093: Byggelånsrenter, barnehage Bronsbu	-100 000	-300 000	-200 000	0
094: Byggelånsrenter, barneskole	0	-500 000	-1 100 000	-900 000
092: Byggelånsrenter, PU-boliger	-200 000	-300 000	0	0
108: Disposisjonsfond, avsetning til	366 000	0	0	0
107: Disposisjonsfond, bruk	0	-2 251 000	-2 691 000	-1 728 000
105: Distribusjon av vann, avsetning til bundet fond	574 000	329 000	294 000	215 000
035: Eiendomsskatt - økning til 5 promille i 2020	-6 200 000	0	0	0
104: Feiervesen, avsetning til bundet fond	32 000	39 000	39 000	39 000
106: Kommunal avløpsnett, bruk av bundet fond	-1 716 000	-2 398 000	-2 302 000	-2 175 000

OPPSUMMERING DRIFTSTILTAKENE

- Enkelt å få til? Nei, slett ikke, dette blir krevende!!
- Men, en en må forholde seg til realitetene og brette opp ermene, og faktisk få gjennomført de nødvendige tiltakene
- Dette må nå bli et hovedfokus både politisk og administrativt, og det vil dermed gi klare føringer på prioritering i de nærmeste årene

ÅRSVERK- SAMLET KONSEKVENNS

- Rådmannens målsetting: Reduksjoner i bemanningen som følge av alle tiltakene skal skje gjennom:
 - naturlig avgang
 - ved turnover
 - ved omplasseringer
- Men, rådmannen kan ikke garantere at det ikke blir aktuelt med oppsigelser

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

AVGIFTS- OG BETALINGSSATSER

AVGIFTSSATSER 2020 ➡

- Vannavgiften settes opp fra 2 870,- til 3 800,- (eks mva)
- kloakkavgiften sette ned fra 5 280,- til 4 300,- (eks mva)
- Feieavgift settes opp fra 250,- til 300,- (eks. mva)
- Vann/kloakk/feiing totalt:
 - Står uendret på kr. 10 500,- inkl. mva. i planperioden, dvs. realnedgang

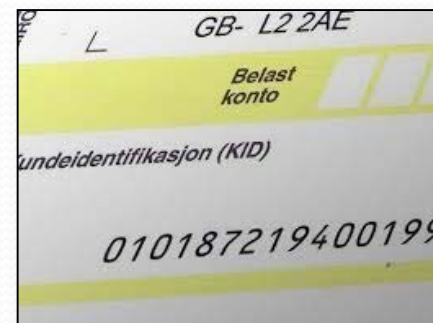

AVGIFTSATSER 2020 ➡

- Renovasjons- og slamavgiften i 2020:

-Renovasjonsavgift normal-abonnement økes med kr. 150,- (5,1 %) til kr. 3 080,- + mva. (kr. 3 850,- inkl. mva.)

-Slamavgift (avskiller) økes med kr. 150,- til kr. 1 538,- inkl. mva. (ikke økt siden 2012)

BETALINGSSATSER 2020 (ikke uttømmende)

- Foreldrebetalingen barnehager ihht. statlige makssatser
- Uendrede SFO-satser
- Uendrede parkerings- og gebyrsatser
- Andre betalingssatser uendret eller prisjustert

INVESTERINGER

Ekspansivt investeringsnivå innen
prioriterte områder

INVESTERINGSNIVÅ I PERIODEN

- Samlet investeringsnivå (brutto) for økonomiplanperioden 2020-2023:

Investeringer på 474,5 mill. kroner

INVESTERINGER

Til investering i anleggsmidler (skjema 2B) (hele 1 000 kroner).		Budsjett	Økonomiplan		
		2020	2021	2022	2023
Totalt (fra skjema 2A)		119 420	84 418	176 450	94 250
derav innen VA-området		17 270	6 100	7 400	10 500
derav utenom VA-området		102 150	78 318	169 050	83 750
100	Tvedestrand idrettspark - Ny videregående skole	43 000	2 268		
100	Tvedestrand næringspark, salg av næringsareal	100	100	100	100
110	Barnehager, lekeplassutstyr	150			
115	Lyngmyr skole, nye stoler	300			
	Ny barneskole for hele kommunen, ferdig				
120	1.8.2023	3 750	20 400	140 500	78 500
120	Ny barnehage Bronsbu, ferdig 1.8.2022	6 000	25 000	22 600	
	Tvedestrand næringspark A67, diverse				
120	investering	1 200	1 200	1 200	1 200
120	Bil til vaktmestrene	200	200	200	200
120	El-bil til renholderne		350		350
120	Kjøp av videregående skole på Lyngmyr	8 700			
	Boliger til utviklingshemmede ved Lyngmyr, 8				
120	boenheter	18 500	22 600		
120	Lyngmyr skole, nye vinduer	1 200			
120	Aktiv rast ved E18 (utstyr)	3 000			

INVESTERINGER

Til investering i anleggsmidler (skjema 2B) (hele 1 000 kroner).		Budsjett	Økonomiplan		
		2020	2021	2022	2023
120	Skoler, lekeplassutstyr	300	100		
120	Rådhuset heis	700			
120	Rådhuset nye møbler	300			
120	Havna, serviceanlegg		300		
120	Offentlig brygge, Sandøya	750			
120	Strannasenteret, kjølerom kjøkken	400			
120	Avløp intern under bygget på Strannasentert	500			
120	Tvedestrand barneskole, midlertidige lokaler, jfr. krav AT	1 500			
120	Kommunehuset, varmepumpe/kjøling	600			
125	Ny barneskole i sentrum; VA-anlegg til tomtegrense		600	4 400	
125	Bakkevei: vann, avløp, vei mv. (veibevilgning i 2020)	4 500			
125	Bakkevei til Tangen renseanlegg, avløpsnett	6 320			
125	Fortau og VA-ledning Lyngmyr-Albukjær	1 450	1 800		
125	Nesgrenda, nytt høydebasseng vann				6 000
125	Rehabiliteringsplan vann	600	600	1 000	1 000
125	Rehabiliteringsplan avløp	2 000	1 000	2 000	3 000

INVESTERINGER

Til investering i anleggsmidler (skjema 2B) (hele 1 000 kroner).		Budsjett	Økonomiplan		
		2020	2021	2022	2023
125	Tvedestrand renseanlegg, garasje, lager, verksted	3 500			
125	Hantho, vann Røskilen				500
125	Grønlandsveien, vann og avløp	4 000	3 000		
125	Lastebil til byrenovasjon, elbil			700	
125	Parkeringsplass for el-biler med laderstasjoner	500			
125	Overvannsledning ved Vatne bygget	500			
125	Opparbeidelse av snuplass for buss ved Bergendal	400			
130	Strannasenteret utstyr	100	300	200	100
130	Velferdsteknologi innen helse- og omsorgssektoren	1 000	1 000	1 000	1 000
130	Strannasenteret, kjøkkenutstyr	300			
135	Oppfølgingsenheten, 8-seters bil	600			
135	Nye boliger utviklingshemmede utstyr ansatte m.m.		500		
150	Dypvåg kirke, universell adkomst		400		
150	Holt kirke, reparasjon av tak og tårnet	2 000	2 250	2 250	2 000
150	Brannforebyggende tiltak 4 kirker	500	450		
150	Tvedestrand kirke vinduer			300	300

INVESTERINGER 2020 – 2023 - finansiering

Finansiering av investering i anleggsmidler	Budsjett	Økonomiplan		
(hele 1 000 kroner)	2020	2021	2022	2023
Totalt	-119 420	-84 418	-176 450	-94 250
Boliger til utviklingshemmede ved Lyngmyr, statstilskudd		-11 920		
Tvedestrand idrettspark, spillemidler	-6 000	-8 000	-8 000	-9 500
Aktiv rast, tilskudd	-1 000			
Fylkeskommunalt tilskudd Bergendal	-200			
Gave heis Rådhuset	-300			
Nærmiljøtilskudd Lyngmyr skole	-150			
Grendstøl, salg av stein til fylkeskommunen, ny fylkesvei	-2 500			
Tvedestrand næringspark, salg av næringsareal	-8 000	-5 000	-5 000	-5 000
Salg av Middelskole/Villa utsikten område				-5 000
Merverdiavgiftskompensasjon fra investeringer	-15 573	-14 380	-32 660	-15 790
KLP egenkapitalinnskudd	1 500	1 500	1 500	1 500
Underdekning formidlingslån	400	400	400	400
Nye Bokbyen, andelskapital	250			
Tilbakebetaling av ansvarlig lån fra Tvedestrand Vekst AS	-580			
Avsatt ubundet kapitalfond aksjer og andeler	330			
Bruk av lån	-87 597	-47 018	-132 690	-60 860

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

LÅNEGJELD

LÅNEGJELD - forutsetninger

Rentebane Flytende rente	2020	2021	2022	2023
I %	2,4 %	2,3 %	2,2 %	2,2 %
Fastrentelån beregnet ut fra avtalt rentesats. Nye låneopptak: $\frac{1}{4}$ rentebelastning første året				

Avdragstid Nye lån	2020	2021	2022	2023
Snitt:	38 år	38 år	38 år	38 år

LÅNEGJELD - UTVIKLING OVER TID

Samlet lånegjeld	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lånegjeld pr. 31.12, mill.	564,2	671,1	754,6	794,2	917,0	964,0
Lånegjeld pr. innbygger, kroner	92 959	110 564	124 312	130 846	151 073	158 812

LÅNEGJELD - UTVIKLING OVER TID

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Investeringslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	448,4	534,6	597,4	617,3	721,1	750,1
Lånegjeld pr. innbygger, hele kr.	73 882	88 080	98 417	101 690	118 803	123 576
Formidlingslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	115,8	136,5	157,2	177,0	195,9	213,9
Lånegjeld pr. innbygger, kroner	19 077	22 484	25 894	29 156	32 270	35 235

LÅNEGJELD - SAMLET ØKNING I PERIODEN

- Samlet gjeld øker med **292,9** millioner kroner i perioden
- Fordeling:
 - Investeringslån: 215,5 millioner kroner
 - Formidlingslån: 77,4 millioner kroner

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

DRIFTSRESULTATER

NETTO-DRIFTSRESULTATER I PERIODEN

(statlig anbefaling = + 1,75 %)

	2020	2021	2022	2023
I %	-0,1 %	-0,8 %	-0,9 %	-0,7 %

- Negativt netto driftsresultat viser tydelig situasjonen kommunen står overfor – lite handlingsrom

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

HANDLINGSREGLER

FORSLAG TIL HANDLINGSREGLER

	Lite handlingsrom	Moderat handlingsrom	Større handlingsrom
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	< 1,75 %	1,75 - 2 %	> 2 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	< 5 %	5 - 10 %	> 10 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntektene	> 100 %	100 - 80 %	< 80 %
Netto finans i % av driftsinntektene	> 10 %	5 - 10 %	< 5 %
Arbeidskapital i % av driftsinntektene	< 10 %	10 - 15 %	> 15 %

HANDLINGSREGLER – TALL FOR TVEDESTRAND

Tvedestrand kommune	R-2018	B-2019	B-2020	Øk.plan 2023
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	1,2 %	-0,6 %	-0,1 %	-0,7 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	4,0 %	3,8 %	3,7 %	2,5 %
Netto lånegjeld (investeringslån) i % av driftsinntektene	83,9 %	103,2 %	110,3 %	140,0 %
Netto finans i % av driftsinntektene	3,1 %	4,6 %	5,0 %	7,4 %
Arbeidskapital i % av driftsinntektene	11,7 %			

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

RISIKOELEMENTER

STØRRE RISIKOELEMENT (ikke uttømmende)

- Skatteinngang og rammetilskudd
- Eiendomsskatt, endret regelverk?
- Utbytte Agder Energi
- Renteutvikling
- Lønns- og pensjonskostnader
- Presset drift
- Omstillingstiltak
- Antall ressurskrevende brukere, barnevern, spes. undervisning, barnehagebehov
- Annen vekst i tjenestebehov
- Sosialhjelpsutvikling
- Tilsyn og pålegg
- Uforutsette hendelser

STØRRE RISIKOELEMENT

- Den samlede risikoeksponeringen vurderes til å være betydelig, og på et høyere nivå enn i gjeldende økonomiplan

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

AVSLUTTENDE ORD

VI SKAL BRUKE MYE PENGER!!

- Kommunen skal i 2020 og resten av økonomi-planperioden yte tjenester for store beløp – kommunen skal i 2020 «omsette» for nesten 542 mill. kr!
- Grunnfjellet i de kommunale tjenestene opprettholdes

OG VI MÅ IKKE GLEMME AT:

- Norge er i flere år rangert til å være verdens beste land å bo i!

NÅ OVERLATES STAFETTPINNEN TIL DET POLITISKE NIVÅ

- Skal noe endres og hvordan omprioriteres/inndeckes det i så fall?
- Etter vedtak blir dette kommunestyrets budsjett og økonomiplan

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

Tilslutt, en erkjennelse opp i alt
dette budsjettarbeidet og
økonomipratet.....

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

«Økonomi er et fag som ikke har særlig respekt for ens ønsketenkning»

Nikita Khrustjtsjovs lov

TVEDESTRAND KOMMUNE

Aktiv hverdag - trygg framtid

Foto Stein Harald Øigård, Agderposten